

ÕUESÕPE HIIES

Teemad ja märksõnad

ESIMENE HIITUND KOOLIS

Tunni eesmärk: esimesed teadmised hiitest ja ettevalmistus hiiekülastuseks.

Teemad

- Meie rahvas on oma maal kaua elanud. Oleme põlisrahvas.
- Armastame ja hoiame metsa ja loodust.
- Hiis, hiie, hiit. Mis see hiis on?
- Loodus saab hiies rahu. See on kodu paljudele liikidele ja olenditele.

- Inimene kogub hiies jõudu, käib end tervendamas, nõu ja abi küsimas, nõu pidamas, tänamas ja ande jagamas. Nii on teinud meie esivanemad.
- Hiietavad – lähme hiieasukatele külla.

Siin on hiieasukate (lindude, loomade, putukate, taimede, haldjate ja vaimude) kodu. Seepärast hoiame siin rahu. Rõõmus meel, laulud ja mängud sobivad siia hästi.

Oleme sõbralikud üksteise ja looduse vastu. Siin ei nopita lilli, ei murta oksa, ei tehta meelega haiget kellelegi. Siin mõtleme, kõneleme ja teeme head.

Hoiame puhtust. Oma prügi võtame kaasa. Korjame üles ka teiste prügi. Oma hädad teeme hiiest väljaspool.

Hiie asjad jäävad hiide. Lahkudes võtame kaasa vaid enda asjad ja prügi.

Kas sa tead mõnda hiiepaika? Oled sa mõnes hiies käinud? Mida sa seal nägid, kuulsid ja tegid?

TEEME HIIEGA TUTVUST

Päralt jõudmine

Sissejuhatav juturing. Õpin märkama ja teritan meeli. Mida-keda sa näed, mida kuuled, milline on maapind (kuiv, märg, niiske, kõva, pehme, kare ...), mis lõhnasid tunned?

Õpin märkama ennast. Mis tunne sul on, mida tunned, millised mõtted sulle pähe tulevad?

Meenutame häid tavasid

Tuletame meelde head hiietavad ja arutame, kuidas neid siin järgida.

Vaatame hiies ringi

Mis siin on, kes siin elab, kuidas neid nimetatakse?

Tegevused

Allika, kivi, põlispuu külastamine jm.

MILLELE TÄHELEPANU PÖÖRATA?

1. Maastik

1.1 Pinnavormid: tasandik, mägi, org, kallas, karst, paljand ...

1.2 Looduse üksikobjektid: rändrahn, põlispuu, allikas, oja, tiik, järv, meri, koobas...

2. Elusloodus

2.1 Taimed: puud, põõsad, soontaimed, samblad, samblikud, seened ...

2.2 Loomad, linnud, putukad

3. Inimtegevuse jäljed

3.1 Austamine: annid, kiik, vana matusekoht, purre allikale jms

3.2 Kahjustamine: puude saagimisest jäänud kännud, murtud oksad, augud, rööpad ja kraavid, ehitised-rajatised, prügi ...

4. Sünd, surm ja sünd looduses (eluring)

4.1 Taime/looma/ putuka sünd, kasvamine, surm, lagunemine, uue elu sünd

4.2 Aastaring, aastaajad, kuud tärkamisest hääbumiseni

5. Esivanemate pärand

5.1 Koha- ja perepärimused hiiest

5.2 Pühapaikadega seotud tavad

5.3 Ilmamärgid ja -ended

TEGEVUSI

Käime allikal

Võimalusel. Allika teretamine, silmade pesemine, vee võtmine kaasa, anni jätmine.

Külastame põlispuud, hiiekivi, kalmu

Rahvakalender kui looduskalender. Kõneleme lähimatest pühadest, nende tähendusest ja kombestikust. Võimalusel vahetu tutvuminetavadega: liu laskmine, urbimine, marjapuna joomine, kiikumine, munaveeretumäg, munade koksimine.

Tutvume rahvarõivastega ja õpime neid kandma

Võimalusel võiks panna hiide selga kodukandi rahvarõivad. Kõneleme rahvarõivastest. Õpime märkama eri kihelkondade rõivaste erinevusi.

Regilaulud, ringmängud, rahvapillid

Pühade ajal on hiites pilli mängitud, lauldud, ringmänge mängitud ja tantsitud. Hiis on õige koht selle pärandi õppimiseks ja kasutamiseks.

Lõngast paela punumine

Õpime punuma lõngast paela. Soovi korral võivad õpilased selle pühapuu oksale siduda.

Õpime tundma ravim- ja toidutaimi

Millised taimed sobivad söömiseks ja tee keetmiseks. Võimalusel võib hiie ümbrusest ka taimi salatiks ja tee tarvis korjata ja kasutada.

Teeme tuld

Võimalusel. Tulepuude ja süütematerjali korjamine, tule ülestegemine ja hoidmine, söögi soojendamine, või valmistamine.

Pildistamine

Õpime loodust vaatlema-raamistama läbi objektiivi/ nutiseadme. Pühapaigas tehtud fotodega on võimalik osaleda Hiite kuvavõistlusel. Piltide tegemine, selgituste lisamine ja esitamine võistlusele aitab kinnistada saadud teadmisi.

Pidulikud sündmused

Võib-olla saab hiies tähistada mõnd klassi pidulikku sündmust?

Soovitusi

Esivanematel oli heaks tavaks metsa tervitada ja pühapaiga ees kummardada. Tereta hiit, hiiepuud, allikat, kivi. Nii lood paigaga soojema sideme.

Kutsu kohalikke hiiepärimusi kõnelema ja vanu oskusi õpetama teadja põliselanik, huviline, lapsevanem või vanavanem. Nii hoiame järjepidevust.